



Kıbrıs Türk Halk Kültürü Araştırmacısı Olarak Mustafa Gökçeoğlu

(Mustafa Gökçeoğlu as a Researcher of Turkish Cypriot Folk Culture)

Mehmet ÇEVİK¹

Makale Geçmişi

ÖZ

Article History

Alındı/Received:

13/11/2024

Kabul edildi/Accepted:

30/12/2024

Article Type:

Araştırma Makalesi

Research Article

DOI:

10.48174/buaad.1584032

Bu çalışmada, Kıbrıslı Türk halk bilimi araştırmacısı ve yazar olan Mustafa Gökçeoğlu'nun (1942-2022) Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili, tamamı alan araştırmalarına dayanan kitaplarından hareketle, halk bilimci olarak nasıl bir araştırmacı profiline sahip olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda önce, Gökçeoğlu'nun yaşamöyküsü kısaca ele alınmış ve yayınlarının künyesi verilmiştir. Ardından da bu yayınların içerik, yöntem, yaklaşım, bakış açısı, üslup gibi çeşitli açılardan değerlendirilmesiyle ulaşılan tespitlerden hareketle Gökçeoğlu'nun halk bilimi araştırmacılığına dair bulgular aktarılmıştır. Bu çerçevede Gökçeoğlu'nun halk bilimi araştırmacısı olarak sahip olduğu profile dair 10 madde tespit edilmiş ve bu maddelerin her biri örneklerle gerekçelendirilerek açıklanmıştır. Bulguların değerlendirilmesiyle, Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili araştırmalarını, mensubu olduğu toplumun kültürel değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılması çabasına katkı sunmak amacıyla gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Aslında bu sonucun, yani Gökçeoğlu'nun araştırma yapıp bunları yayımlama amacının da onun sergilediği araştırmacı profiline dair tüm özelliklerin ortaya çıkmasında belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Tüm bunlar çerçevesinde de Mustafa Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk kültür tarihi ve halk bilimi araştırmaları açısından, bir taraftan önemli belirlemelerde bulunduğu; ama diğer taraftan ve çok önemlisi, yapılacak çalışmalar için çok önemli bir metin ve veri külliyatı meydana getirmiş olduğu gerçeğinin altı çizilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs; Kıbrıs Türk folkloru; halk bilimi; Mustafa Gökçeoğlu

© 2024 BUAAD-BIJAR. Tüm hakları saklıdır.

Kaynak gösterme / To cite this article:

Çevik, M. (2024). Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmacısı olarak Mustafa Gökçeoğlu. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 206-226. doi:10.48174/buaad.1584032

Summary

The official Turkish presence on the island of Cyprus begins in 1571. The Turks, who were taken from Anatolia and settled on the island within the framework of the settlement policies pursued after the conquest of Cyprus by the Ottomans, have existed here for about 450 years. In fact, Turks in Cyprus are a part of Anatolia in terms of geographical, physical, cultural and folkloric values. However, while Turkish Cypriots represent Anatolian Turkishness on the island, they have also created a unique Turkish Cypriot culture. Turkish Cypriot culture, both in terms of its unique characteristics and its relationship with the cultures of the Turkish world, especially Turkey, has a very rich accumulation worthy of research. However, studies on Turkish Cypriot folk culture, although there are some studies conducted in Turkey, seem to be left largely to the initiative of Turkish Cypriot researchers. Especially the compilations, which are first-hand sources based on field studies, were generally made by Cypriot researchers. In this respect, the works of Turkish Cypriot folklore researchers have a distinct importance. Each and every study conducted within this framework, of course, has a certain importance to a greater or lesser extent. However, when we look at the literature on Turkish Cypriot folklore or folk culture, a few names stand out. One of these researchers, considering the quantity and quality of his work, is Mustafa Gökçeoğlu, perhaps the first to be mentioned.

Gökçeoğlu was born in Cyprus in 1942. He studied at university in Turkey and worked as a teacher in Turkey and Cyprus. He worked in many cultural and art institutions in Cyprus. Gökçeoğlu, who has important researches on Turkish Cypriot culture, has 27 books. One of them is a poetry book and one is a story book. The remaining 25 books are researches on the language, literature and culture of Turkish Cypriots.

¹ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Polatlı Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Prof. Dr., mehmet.cevik@hbv.edu.tr, Orcid: 0000-0002-7392-1121

In this study, Mustafa Gökçeoğlu, a Turkish Cypriot folklore researcher and writer, has tried to reveal what kind of a researcher profile he has as a folklorist, based on his books on Turkish Cypriot folk culture, all of which are based on field research. For this purpose, firstly, Gökçeoğlu's biography is briefly discussed and his publications are given. Then, the findings about Gökçeoğlu's folklore researcher profile are presented. These findings were reached by analyzing his books from various perspectives such as content, method, approach, perspective and style. In this framework, 10 features of Gökçeoğlu's profile as a folklore researcher were identified. These features are as follows:

1. Gökçeoğlu is a very productive researcher and writer.
2. Gökçeoğlu is an important folklore researcher who has conducted folklore studies, written books, articles and presented papers within the framework of folklore; however, he is not a professional folklorist.
3. Gökçeoğlu has also done very important work in the fields of linguistics and lexicography; however, he does not have a professional identity in linguistics or lexicography.
4. Gökçeoğlu has conducted research and publications by prioritizing "scientific" standards and not with "academic" concerns, but with the concern of identifying the products of his own culture and transferring them to the future.
5. Although Gökçeoğlu does not have a "professional" identity in the fields of folklore, linguistics and lexicography, he is a researcher who has carried out innovative and pioneering works that are not seen in many professionals.
6. In some of his works, Gökçeoğlu has transcribed the folk literature texts as he compiled them, with the dialects of Cyprus, and in others with Turkey Turkish, with the standard written language; however, in both cases, he has done this as a conscious choice.
7. Gökçeoğlu has simultaneously focused on both field research and literature studies for the products he has produced.
8. When it comes to folk culture research, Gökçeoğlu is actually both a learner and a teacher.
9. In addition to his research books, Gökçeoğlu has also written and published short stories and poems, which naturally have deep reflections of his identity as a folk culture researcher.
10. Some of Gökçeoğlu's works have been criticized by some researchers with a strict attitude in terms of "scientific" standards.

By evaluating these characteristics, it has been concluded that Gökçeoğlu's research on Turkish Cypriot folk culture was carried out with the aim of contributing to the effort to transfer the cultural values of the society to future generations. In fact, it has been determined that this conclusion, that is, Gökçeoğlu's aim of conducting research and publishing them, is also decisive in the emergence of all the characteristics of the researcher profile he exhibits. Within the framework of all these, it has been underlined that Mustafa Gökçeoğlu has made important determinations in terms of Turkish Cypriot cultural history and folklore research on the one hand; but on the other hand, and very importantly, he has created a very important corpus of texts and data for future studies.

Keywords: Cyprus; Turkish Cypriot folklore; folklore; Mustafa Gökçeoğlu

Giriş

Kıbrıs adasında resmî olarak Türk varlığı 1571'den itibaren başlar. Kıbrıs'ın fethinden sonra izlenen iskân politikaları çerçevesinde Anadolu'dan alınıp adaya yerleştirilen Türkler, yaklaşık 450 yıldır burada varlık gösterirler. Coğrafi, fiziki, kültürel ve folklorik değerler açısından bakıldığında esasında Anadolu'nun bir parçası (Altun ve Keser, 2013, s. 53) durumunda olan adadaki Türkler; burada, bir taraftan Anadolu Türklüğünü temsil ederken diğer taraftan da kendilerine özgü bir Kıbrıs Türk kültürü inşa etmişlerdir. Kıbrıs Türk kültürü, hem kendine mahsus özellikleri hem de başta Türkiye olmak üzere Türk dünyası kültürleriyle ilgisi bakımından, araştırılmaya değer oldukça zengin bir birikime sahiptir. Ancak "Osmanlı Türk aydınının bir uzantısı" (Nesim, 2011, s. 17) şeklinde değerlendirilen Kıbrıslı Türk aydınlar; halk kültürü araştırmaları konusunda -özellikle adada 1878-

1960 arası süren İngiliz yönetimi² dönemi ve 1974'e kadar da Rumlara karşı verilen varlık mücadelesi gibi sorunlar başta olmak üzere- çeşitli nedenlere bağlı olarak zaten dünyadan 100 yıl kadar geride kalmış olan Türkiye'den de geç başlamışlardır. Bu geç kalma çerçevesinde Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili çalışmaların, her ne kadar öncesinde de birtakım yayınlar olsa bile, genel olarak 1970'li yıllarda başladığını, 1980 ve özellikle 1990'lı yıllarda önemli bir ivme kazandığını, 2000'lerden itibaren de artarak devam ettiğini söylemek mümkün³.

Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili çalışmalar, Türkiye'de yapılmış olanları da bulunmakla birlikte, büyük oranda Kıbrıslı Türk araştırmacıların inisiyatifine bırakılmış gibi görünmektedir. Özellikle alan çalışmalarına dayanan birinci elden kaynak niteliğindeki derlemeler genellikle Kıbrıslı araştırmacılarca yapılmıştır. Bu bakımdan Kıbrıslı Türk halk bilimi araştırmacılarının çalışmaları apayrı bir öneme sahiptir. Bu çerçevede yapılmış her bir çalışma, elbette az ya da çok belli bir öneme sahiptir. Ancak Kıbrıs Türk halk bilimi ya da halk kültürüyle ilgili literatüre bakıldığında az sayıda birkaç ismin öne çıktığı görülmektedir ki bunlardan biri, çalışmalarının nicelik ve niteliği göz önünde bulundurulduğunda, belki de ilk anılması gerekeni Mustafa Gökçeoğlu'dur. Bu bağlamda, *Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571-2017)* adlı çalışmanın (Bozkurt vd., 2019) birçok sayfasında (örneğin s. 77, 98, 312 vb.) Mustafa Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk halk bilimiyle ilgili çeşitli çalışmalarının önemine işaret edildiği görülür. Aynı eserde İsmail Bozkurt (2019, s. 2) da, Kıbrıs Türklerinin; kendileriyle ilgili dil, folklor veya genel kültür alanlarında çok sayıda çalışma yaptığını belirtir ve bu bağlamda çalışma yapan araştırmacılar arasında birçok isimle birlikte haklı olarak Mustafa Gökçeoğlu'nu da sayar.

Araştırmacı-Yazar Olarak Mustafa Gökçeoğlu

A. Gökçeoğlu'nun kısa yaşamöyküsü

Mustafa Gökçeoğlu'nun yaşamöyküsü, 24 Şubat 2022'de vefatını haberleştiren KKTC gazeteleri başta olmak üzere, birçok yazılı kaynakta kısaca yer alır. Bu kaynaklardan derlenen bilgiler çerçevesinde Gökçeoğlu'nun yaşamöyküsü kısaca şöyledir:

4 Ağustos 1942'de Lefkoşa'ya bağlı Gönyeli köyünde doğan Gökçeoğlu, ortaokulu Atatürk Enstitüsü'nde, liseyi Celal Bayar Lisesi'nde bitirdi. 1970'te İstanbul Eğitim Enstitüsü'nden mezun olduktan sonra Türkiye ve Kıbrıs'ta uzun yıllar fen ve matematik öğretmenliği yaptı. Çağdaş Yazarlar Birliği'nin kurucuları arasında yer aldı ve yönetim kurulu üyeliği yaptı. Sanatçı ve Yazarlar Birliği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı ve bir

² Kıbrıs adasının 1878'de, Padişah II. Abdülhamit'in onayıyla İngilizlere kiralanması ve adanın 1914'te İngilizler tarafından ilhak edilmesi konusunda, İngiltere dış işleri belgelerinden veriler aktaran ayrıntılı bir çalışma için bkz.: Sonyel, 1978.

³ Akçam'ın çalışması da (2002) genel olarak bu yöndeki tespitleri teyit eder niteliktedir.

dönem başkanlık görevini üstlendi. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Kültür Dairesi bünyesindeki Kültür Sanat Danışma Kurulu üyeliği de yapan Gökçeoğlu, Doğu Akdeniz Üniversitesi'ne bağlı "Kıbrıs Araştırmaları Merkezi'nin danışmanlığını da yürüttü. Yakın Doğu Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisiyken 2008 yılında buradan emekliye ayrıldı.

Yaptığı araştırmalarla ulusal ve uluslararası çok sayıda toplantıya katıldı; sempozyum, panel ve konferanslarda konuşmalar yaptı. Yazıları çeşitli gazete ve dergilerde yer aldı. Kıbrıs Türk Dili dergisini çıkardı. Şiir ve öyküler de yazmış olmakla birlikte Kıbrıs Türk dili, kültürü ve özellikle de sözlü edebiyatına dair derleme, araştırma ve incelemelerini içeren çok sayıda kitap yayımladı. Çalışmaları dolayısıyla hakkında iki ayrı yüksek lisans tezi (Balci, 2008; Avşaroğlu, 2008) yapıldı. Türkiye Folklor Araştırmaları Kurumu "Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü/Onur Belgesi" (2000) ve "Truva Folklor Araştırmaları Derneği 2006 Pertev Naili Boratav Halk Bilimi Ödülü" (2006) başta olmak üzere çok sayıda ödül aldı. 24 Şubat 2022'de vefat etti. (URL-1, 2, 3, 4, 5)

B. Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmacısı olarak Gökçeoğlu

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki Gökçeoğlu'nun çalışmaları, Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili önemli birer veri kaynağı durumundadır. Bu kaynaklardan hareketle Kıbrıs Türk halk kültürüne dair çok sayıda çalışma yapılmış (örneğin Çevik 2016, 2018, 2019) ve hiç kuşku yok ki bundan sonra da daha birçok çalışma yapılacaktır. Gökçeoğlu'nun çalışmaları, Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili önemli veriler içermesinin yanı sıra, doğal olarak, kendisinin nasıl bir araştırmacı-yazar olduğuna dair de ipucu ve bilgiler içerir. Bu çerçevede, yayımlanmış eserlerinden hareketle Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmacısı olarak Gökçeoğlu ve çalışmalarının niteliklerini, şu şekilde maddeler hâlinde sıralayıp açıklamak mümkündür:

1. Gökçeoğlu çok üretken bir araştırmacı ve yazardır.

Mustafa Gökçeoğlu, öykü ve şiir de yazmış olmakla birlikte genel olarak Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili çalışmalar ve yayımlar yapmıştır. Halk kültürüyle ilgili çalışmaları da alanın sadece belli bir yönü ya da türüne odaklanmış değil, mümkün olduğunca çok yönlüdür. Bu bağlamda aslında onun, Kıbrıs Türk halk kültürüne dair elinden geldiğince derleyebildiği her türlü malzemeyi derleyip yayımladığı söylenebilir. Yayımladığı kitaplar, hem nicelik hem de nitelik olarak Gökçeoğlu'nun çok çalışkan ve üretken bir araştırmacı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, Gökçeoğlu'nun yayımlanmış kitaplarını şu şekilde listelemek mümkündür:

1- *Dulun Oğlu* (Öyküler). İleri Basımevi, 1985.

2- *Tezler ve Sözler I* (Halkbilim Araştırmaları). Sultan Ofset, Lefkoşa 1988.

- 3- *Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Galeri Kültür Yayınları, Lefkoşa (1988?/1991?).
- 4- *Tezler ve Sözler II* (Halkbilim Araştırmaları). Gençlik Merkezi Yayınları, Lefkoşa 1991.
- 5- *Aynalı'nın Okuduğu Şiirler* (Halk Destanları). Gökçe Yayınları, Lefkoşa 1993.
- 6- *Kıbrıs Halk Fıkraları*. Galeri Kültür Yayınları, Lefkoşa 1992.
- 7- *Tezler ve Sözler III* (Halkbilim Araştırmaları). Yakın Doğu Üniversitesi Yayınları. Lefkoşa 1994.
- 8- *Şu Adamız/Dediğimiz* (Destan Denemesi). Mez-Koop Yayınları, Mağusa 1995.
- 9- *Cihan Şah* (Çocuk Masalı). Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 1997.
- 10- *Bir Varmış / İki Yokmuş* (Masallar). Er Reklam Yayınları, Lefkoşa 1997.
- 11- *Bilmecelerimiz*. Gençlik Merkezi Yayınları, Lefkoşa 1999.
- 12- *Hikâyelerimiz Tekerlemelerimiz*. Mez-Koop Yayınları, Lefkoşa 1999.
- 13- *Bildiriler Panel Notları 1*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2000.
- 14- *Masal Ağacı* (Kıbrıs Masalları). Girne Belediyesi Yayınları, Lefkoşa 2000.
- 15- *Kıbrıs Türk Kültürü Telefon Mesajları / Telefonun Ucundaki Sevda Sözleri*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2001.
- 16- *Manilerimiz*. Eğitim Vakfı Yayınları, Lefkoşa 2002.
- 17- *Kıbrıs Türk İnkilemeleri ve Yansıma Sesleri Sözlüğü*. Eğitim Vakfı Yayınları. Lefkoşa 2004.
- 18- *Efsanelerimiz*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2004.
- 19- *Toplu Masallar I/He Babam De Babam*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2005.
- 20- *Toplu Masallar II/Ay Oğlum Ayan Oğlum*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2005.
- 21- *Bilmecelerimiz* (Genişletilmiş ikinci baskı). Eğitim Vakfı Yayınları, Lefkoşa 2007.
- 22- *Kıbrıs Türk Takmaadlar ve Unvanlar Sözlüğü*. 2 cilt, Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2007.
- 23- *Kıbrıs Türk Ağızları Sözlüğü*. Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2008.
- 24- *Kıbrıs Türk Küme Sözler Sözlüğü*. 2 cilt, Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2010.
- 25- *Kıbrıs Türk ve Azerbaycan Atasözleri Özdeşler ve Benzerler Sözlüğü / Azərbaycan və Kıbrıs Türk Atalar Sözləri Sinonim Dubletlər və Ata Sözləri Lüğəti*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2011.
- 26- *Bildiriler Panel Notları 2*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2012.
- 27- *Nasr-Edin-Hotzas / Nasreddin Hoca'nın Şakacı Anektotları Fıkraları*. Gökçeoğlu Yayınları, Lefkoşa 2013.

Burada Gökçeoğlu'nun eserlerinin mümkün olduğunca ilk baskı yılları verilmiştir; ancak eserlerin önemli bir kısmının birden çok baskı yaptığını da belirtmek gerekir. Bunlara ek olarak Gökçeoğlu'nun, "Kıbrıs Türk Masalları" adlı çalışması Edit Tasnâdi (2007) tarafından Macarcaya, "Kıbrıs Halk Fıkraları" adlı çalışması da Seyhan Özmenek (2008) tarafından İngilizceye çevrilip kitap olarak yayımlanmıştır.

2. Gökçeoğlu, halk bilimsel çalışmalar yapmış, halk bilimi çerçevesinde kitaplar, makaleler yazmış, bildiriler sunmuş önemli bir halk bilimi araştırmacısıdır; böyle olmakla birlikte profesyonel bir halk bilimci değildir.

Buradaki "profesyonellik" vurgusu, onun bir taraftan halk bilimi ya da Türk halk edebiyatı alanında bir "diploma" ya da "akademik unvan" sahibi olmadığını, diğer taraftan da çalışmalarını salt ya da öncelikli olarak "bilimsel" kaygılarla yapmamış olduğunu imlemek üzere tercih edilmiştir. Bu bakımdan açıkça belirtmek gerekir ki böyle bir araştırmacı için "profesyonel" olmama durumu kesinlikle bir eksiklik ya da olumsuzluğa atıf yapmaz. Aksine, Kıbrıs Türk halk kültürü, meslek ya da geçim kaynağı anlamında onun "işi gücü" olmamasına karşın bu konuya yoğun emek harcamış olması, bu çalışmaları daha değerli kılar. Gökçeoğlu, kendi kültürüne ait halk bilimsel ürünleri içten bir çabayla derleyip değerlendirerek yayımlamaya çalışmış bir halk bilimi araştırmacısıdır. Diğer taraftan akademik unvanlara da sahip "profesyonel" kimlikli birçok halk bilimciden de hem nicelik hem de nitelik olarak çok daha başarılı ve yararlı çalışmalar yapmıştır.

3. Gökçeoğlu, dil bilimi ve sözlük bilimi alanlarında da çok önemli çalışmalar yapmıştır; ancak dil bilimi ya da sözlük bilimi konusunda da bir profesyonel kimliğine sahip değildir.

Gökçeoğlu, halk bilimsel konularda olduğu gibi dil bilimi ve sözlük bilimi alanında da çalışmalar yapmış; mensubu olduğu kültürün, Kıbrıs Türk kültürünün, birçok yönünün yanı sıra dili üzerinde de birbirinden değerli araştırmalara imza atmıştır. O, bu konularda da "profesyonellik" kaygısında değildir. Bu durumu, *Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü* adlı çalışmasının ön sözünde de şu cümlelerle açık açık ifade eder: "Dilin araştırılması, incelenmesi olayı günümüzde yeni boyutlar kazanmıştır. Özlü dil araştırmaları yapılırken öteki bilimlerden de yararlanılmaktadır. Sözlüğü yazarken böylesi kuramsal amacım olmadı. Tek kaygım, ileride Kıbrıs Türklerini her yönüyle araştırarak olanlara iyi bir kaynak hazırlamaktır." (s. I)

4. Gökçeoğlu, "bilimsel" standartları önceleyerek ve "akademik" kaygılarla değil; kendi kültürüne dair ürünleri tespit edip geleceğe aktarma kaygısıyla araştırma ve yayınlar yapmıştır.

Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk dili, edebiyatı ve folkloruyla ilgili çalışmalarındaki öncelikli amacı "akademik" ya da "bilimsel" standartlarda yayın yapmak değil; bu standartları da gözetmek

kaydıyla kendi kültürüne dair her türlü malzemeyi derleyip incelemek, böylece bir tür kültür envanteri oluşturmak ve bu malzemeleri hem gelecek kuşaklara aktarmak hem de ileride yapılacak çalışmalar için derli toplu veri hâline getirmektir. Bu durumu, kimi çalışmalarında açık açık da ifade eder ki yukarıda da aktarılan “Tek kaygım, ileride Kıbrıs Türklerini her yönüyle araştırarak olanlara iyi bir kaynak hazırlamaktır.” (*Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü*, s. 1) cümlesi bunun en açık örneğidir. *Kıbrıs Türk Takmaadlar ve Unvanlar Sözlüğü-1* adlı eserindeki “Bence bu çalışmadaki en önemli bulgu sosyometrik araştırmalar yapmak isteyenlere önemli veriler sunmasıdır.” (s. 13) sözleri de bu durumu örnekler.

Hikayelerimiz Tekerlemelerimiz kitabının ön sözünde, Kıbrıs Türk halk kültüründe özellikle yaşlılar arasında “hikâye” sözcüğünün çok farklı anlamlarda kullanılabildiğini, bir bakıma narratif nitelikli her metne “hikâye” denebildiğini belirtir. Tüm bunları da Kıbrıs’ta halk kültürü araştırması yapacak gençleri uyarmak ya da bilgilendirmek üzere dile getirir. Gökçeoğlu burada aslında “hikâye” teriminin tür üstü bir terim olduğu gerçeğine işaret eder. Ancak bu uyarısına rağmen söz konusu kitabının “Hikayelerimiz” bölümünde “hikâye” olarak derleyip aktardığı metinlerin önemli bir bölümünün daha çok masal, bir kısmının da (örneğin *Kırk Bir Deliler* tipine bağlı anlatılar, ss. 146-157) fıkra niteliğinde olduğu görülmektedir. Bu metinlerin çoğu; biçim/yapı, içerik ve hacim açısından klasik anlamda Türk halk hikâyeleri arasında değerlendirilmeye uygun değildir. Kaldı ki kitabın ön sözünde de Kıbrıs Türk kültüründe klasik anlamda halk hikâyeciliği geleneğinin, en azından tespit edilebildiği kadarıyla, yeterince gelişmediği ve kimi hikâye metinlerinin de Karagözcülerden derlendiği ifade edilir (ss. 9-10). Böyle olmakla birlikte Gökçeoğlu da aktardığı metinlerin gerçek anlamda halk hikâyesi olmadığını, çoğunun sözlü gelenekte kısaltılıp dönüştürülmüş metinler olduğunu farkındadır. Bunu, yine ön sözde belirttikten sonra kısa da olsa bu metinlerin kitapta yer alması gerektiğine, çünkü bunun, Kıbrıs Türklerinin kültürel köklerinin belirlenmesi konusunda yararlı olacağına inandığını ifade eder (s. 10). Başka bir ifadeyle, kitaptaki metinlerin, halk hikâyesi türünün özelliklerini tam anlamıyla yansıtmadığını bildiği hâlde derlenmiş bu malzemeleri geleceğe aktarmak kaygısıyla yayımlar.

Gökçeoğlu, Kıbrıs Türklerinin, Türk dünyasının bir parçası olduğunun da elbette bilincindedir. Dolayısıyla geleceğe taşımaya çalıştığı metinlerin sadece Kıbrıs Türklerini değil, bütün olarak Türk kültürünü ilgilendirdiğinin farkındadır. Bunu da *Efsanelerimiz* kitabının ön sözünde, “Hazırladığım Efsaneler kitabıyla özelde Kıbrıs kültürüne, genelde Türk kültürüne bir katkıda bulunabilmişsem kendimi mutlu sayacağım.” (s. 10) cümlesiyle ifade eder.

5. Gökçeoğlu; halk bilimi, dil bilimi ve sözlük bilimi alanlarında her ne kadar “profesyonel” kimliğine sahip olmasa da birçok profesyonelde görülmeyen yenilikçi, öncü çalışmalara imza atmış bir araştırmacıdır.

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki bir alanda yenilikçi, öncü çalışmalar yapmak her şeyden önce o alana ciddi anlamda kafa yorulduğunun bir göstergesidir. Gökçeoğlu'nun çeşitli çalışmalarında, bu nitelikte bir araştırmacı olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Örneğin 2001 yılında çıkan kitaplarından birinin adı *Telefonun Ucundaki Sevda Sözleri*'dir; ancak kitabın üst başlığı *Kıbrıs Türk Kültürü Telefon Mesajları*'dir. Yani aslında kitabın tam adının *Kıbrıs Türk Kültürü Telefon Mesajları / Telefonun Ucundaki Sevda Sözleri* şeklinde belirtilmesi gerekir. Gökçeoğlu bu çalışmasında, Kıbrıs Türk kültüründeki cep telefonu mesajlarını (*Short Message Service/SMS* mesajları) halk bilimsel bir unsur olarak ele alır. Bu çerçevede öncelikle genel olarak kültürdeki değişimlerden söz eder ve ardından, "Telefonun Oluşturduğu Kültür" başlığı altında telefon mesajlarıyla yeni bir kültürel bağlamın yaratılmakta olduğuna ve bunun önemine dikkat çeker. Bu öneme binaen oluşturulan kitapta 1409 mesaj metnine ve bu metinlerin çeşitli açılardan değerlendirildiği genişçe bir inceleme bölümüne yer verilmiştir.

Cep telefonu mesajlarını 2001 yılında halk bilimsel bir konu olarak ele almak, elbette yeni bir bakış açıdır ve önemlidir. Öyle ki bu çerçevede Şeref Boyraz (2010), Gökçeoğlu'nun 2001'de kitaplaştırdığı konuyu, 2006 yılında bir bildirisine konu eder ve bu bildiriye gözden geçirip 2010 yılında makale olarak yayımlar. Boyraz'ın söz konusu bildiri ve makalesinin başlığı "Halkbiliminin Çalışma Kadrosuna Yeni Bir Başlık: Cep Telefonu Mesajları"dır. Bu makalesinde Boyraz, yerinde bir saptamayla, cep telefonu mesajlarının halk bilimi/kültür bilimi için yeni bir inceleme alanı olduğunu ifade eder. Ancak bu makalenin iki talihsizliği vardır. Birincisi, makaleden 9 yıl, makalenin ilk hâli olan bildiriden de 5 yıl önce Mustafa Gökçeoğlu'nun zaten bu yönde bir çalışma yapmış olmasıdır. İkinci ve asıl önemli talihsizlik ise Gökçeoğlu'nun söz konusu eserine, üstelik Kaynakça bölümünde yer verilmiş olmasına karşın, makalede hiç değinilmemiş olmasıdır. Elbette Boyraz'ın çalışması da önemli olmakla birlikte, esasen ve en azından bu konu bağlamında, Mustafa Gökçeoğlu'nun söz konusu eserinin de Türk halk bilimi çalışmaları için öncü ve ufak açıcı nitelikte olduğunu vurgulamak gerekir.

Gökçeoğlu, *Bilmecelerimiz* kitabındaki inceleme bölümünde de farklı bir ayrıntıya dikkat çekerek öncülük eder. Burada, Türkiye'deki halk bilimi/edebiyatı araştırmalarında pek karşılaşılmayan bir konuyu, Kıbrıs Türk sözlü kültüründeki sayısal mantık soru ve cevaplarını da "Sayısal Bulmacalar" (ss. 89-92) başlığı altında ele alıp değerlendirir. Bu metinlerin bir bölümü matematikteki problem sorularına benzer ve çözümleri için sayısal işlem yapmak gerekir; ancak bir kısmı da şaşırtmaca şeklindedir. Örneğin, Türkiye'de de bilinen şu metni aktarır:

Ağaçta 10 tane kuş var. Bir tüfek attım 3 tanesini vurdum. Ağaçta kaç tane kuş kaldı?

Yanıt: Hiç kuş kalmadı. Kuşların vurulmayanları tüfek sesinden korkup kaçtılar. (s. 90)

Gökçeoğlu, sözlük bilimi alanında da yenilik arayışındadır. Bu çerçevede onun iki ciltlik *Kıbrıs Türk Küme Sözcükler (Formeller) Sözlüğü* adlı çalışması, en başta adıyla dikkat çekicidir. Kitabının giriş bölümünde, “küme söz” ile kastettiğinin “kalıp söz, öbek, formel” ifadeleri olduğunu belirten Gökçeoğlu, “kalıp” sözcüğü Arapça, “formel” sözcüğü de Fransızca olduğu için bu ifadeleri tercih etmez. “Öbek” kavramının ise tam bir kalıplaşmayı, standart bir yapıyı ifade etmediğini belirtir. Bu nedenle, fen ve matematik alanlarında aldığı eğitim ve öğretmenlik birikiminden de ilhamla, matematikteki “küme” kavramını dil bilimine taşır ve “küme söz” terimini önerir (ss. 24-28). Bu kavramsallaştırma, Gökçeoğlu’nun dil bilimi ve sözlük bilimi alanlarında da yenilik arayışının önemli bir göstergesidir.

6. Gökçeoğlu, çalışmalarının kimilerinde halk edebiyatı metinlerini derlediği şekilde, Kıbrıs ağızlarıyla, kimilerinde de Türkiye Türkçesiyle, standart yazı diliyle aktarmış; ancak her iki durumda da bunu bilinçli bir tercih olarak yapmıştır.

Bugün dünya genelinde halk bilimi çalışmalarının geldiği nokta ve bilimsel ölçütler göz önünde bulundurulduğunda, halk edebiyatı ürünlerinin derlendikleri şekilde, varsa yöresel ağız özellikleri mümkün olduğunca korunarak (Ekici, 2013, ss. 89-90) yazıya aktarılması/yayımlanması tercih edilir. Ancak geçmişte, özellikle toplumların uluslaşma süreçlerinde yapılan çalışmalarda derlemecilerin, metinlerin sadece dil özelliklerine değil, genel olarak yapılarına da müdahalede buldukları; metinleri “millî” hassasiyetlerle bir bakıma “idealize ettikleri” bilinmektedir. Bu çerçevede İngiliz tarihçi Peter Burke (1996, ss. 31-36), dünya genelinde derleme çalışmalarıyla tanınan Grimm Kardeşler başta olmak üzere, James Macpherson, Sir Walter Scott, V. S. Karadziç, V. E. Trutovsky ve E. Lönnrot gibi ünlü derlemecilerin, derledikleri ürünlere büyük müdahalelerde bulduklarını söyler ve bu nedenle de söz konusu isimleri birer derlemeciden çok “editör” şeklinde değerlendirir. Benzer durumlar, yani derlenmiş metinlere başta “millîlik” olmak üzere kimi değerler açısından müdahaleler, elbette, Türkiye’de de halk bilimi çalışmalarının özellikle ilk devrelerinde görülür. Örneğin Ziya Gökalp (Taşçı, 2021, s. 11) ya da Naki Tezel’in (Aksüt, 2014, s. 148) yayımladıkları metinlerle ilgili bu tür tartışmalar söz konusudur. Mustafa Gökçeoğlu’nun da, benzer hassasiyetlerle, yayımladığı metinlere -içerikle ilgili elimizde herhangi bir veri olmasa da- en azından dil açısından yer yer müdahale ettiği görülmektedir. Ancak bu durumun, Gökçeoğlu’nun yaptığı çalışmalara gölge düşürdüğünü iddia etmek pek mümkün ve anlamlı değildir. Çünkü Gökçeoğlu, Kıbrıs ölçeğinde halk kültürü ürünlerini derleyip yayımlayan öncü kuşak araştırmacılardan biridir ve elbette bilimsellikten ziyade kendi kültürel değerlerini derleyip geleceğe aktarma derdindedir.

Gökçeoğlu’nun aktardığı metinlerdeki dil tercihiyle ilgili şöyle bir genel mantığın gözetildiği söylenebilir: Metinler; dil özelliği metnin kuruluşu ve yapısı için birincil nitelikteyse Kıbrıs Türkçesi ağızları, birincil değilse standart Türkiye Türkçesiyle aktarılmıştır. Örneğin *Manilerimiz* ve

Bilmecelerimiz kitaplarında metinler Kıbrıs Türkçesiyle verilmiştir. Zira bu metinler Türkiye Türkçesiyle aktarıldığında, ölçü ve uyak gibi özellikler başta olmak üzere metnin yapısı ve anlamı da içeren genel dokusu büyük zarar görebilir. *Toplu Masallar I-II*, *Kıbrıs Halk Fıkraları* ve *Hikayelerimiz Tekerlemelerimiz* kitaplarındaki metinlerse Türkiye Türkçesiyle verilmiştir. Bunlar, genel olarak narratif nitelikli mensur ürünlerdir. Her edebî ürün için olduğu gibi bu ürünler için de dil, elbette çok önemlidir. Ancak Gökçeoğlu'nun bu tür ürünleri aktarırken Kıbrıs Türk ağızları yerine Türkiye Türkçesini tercih etmiş olması, biraz da Türkiye Türkçesi ve dolayısıyla Türkiye'yle bütünleşmeye yönelik gelecek vizyonundan kaynaklanıyor gibidir. Bu çerçevede Gökçeoğlu, *Bilmecelerimiz* kitabının ikinci baskısı için yazdığı ön sözde kültürün dinamikliğinden, değişimden, geleneksel değerlerin dönüşmesinden, kültür ve kimlik için dilin öneminden söz eder ve Kıbrıs'ta konuşulan dilin de değiştiğine, geleneksel ağızların yok olma noktasına geldiğine işaret ederek şu değerlendirmeleri yapar:

Geleneksel Kıbrıs Ağızları yok oldu. Yaşanan tüm olumsuzluklara karşın bizler yine de şanslıyız. Kıbrıs Ağızları unutuldu ama onun yerine yabancı bir dilin boyunduruğu altına girmedik. Okullarda okutulan derslerde, görsel, yazılı ve sözlü basında, yazınsal ürünlerde Türkiye Türkçesi kullanılmaktadır. Dolayısıyla Kıbrıs Ağızları'nın yerini Türkiye Türkçesi almıştır. Sonuç olarak geleneksel ağızlarımız öldü ama ulusal kimliğimiz yönünden yitimlere uğramadık. Ama ölen ağızlarımız için de üzülmedim dersem yalan olur. Türkiye Türkçesi'nin yanında Kıbrıs Ağızları'nın da yaşaması beni mutlu ederdi. İşte bu kaygularla bilmeceleri Kıbrıs ağızlarıyla kaleme almıştım. Başka bir deyişle halktan işittiğim biçimiyle yazmıştım. (ss. 9-10)

Gökçeoğlu, benzer değerlendirmeleri yaptığı *Manilerimiz* kitabında da bu konu çerçevesinde şunları söyler:

Günümüzde görsel, işitsel ve yazılı basın, toplumların yapılarında, dolayısıyla dillerinde büyük değişikliklere neden olmaktadır. Ada insanları Türkiye basınına yakından izlemektedir. Ada'ya yerli gazeteden çok Türkiye gazetesi gelmektedir. Ayrıca 1974 savaşından sonra Ada'ya çok sayıda Türkiyeli insan getirilip yerleştirilmiştir. Yaşanan bu olayların doğal sonucu olarak Kıbrıs Türkçesi'nde de büyük değişiklikler görülmeye başlanmıştır. Okulların bütün basamaklarında da ölçünlü Türkçe okutulmaktadır. Süre zaman içerisinde Kıbrıs Türkçesi'nin de Türkiye Türkçesine dönüştürüleceği varsayımı ortaya atılabilir. (s. 106)

Toplu Masallar I-II kitabının ön sözünde ise metinleri Türkiye Türkçesiyle aktarması konusunda şunları ifade eder:

Çocuklarımız yıllar boyu yabancı masalları okumak zorunda bırakılmıştır. Pinokyo, Sinderella, Kırmızı Başlıklı Kız söylediklerimin en güzel kanıtıdır. Oysa bizlerin de evrensel nitelikli çok sayıda masalımız vardır. Çocuklarımızın öz değerlerimizle de beslenmelerini istedim. Bu kaygularla derlediğim masallarımızı ölçünlü Türkçe'yle yazmayı yeğledim. (s. 13)

Gökçeoğlu'nun Türkiye Türkçesiyle aktardığı kimi metinler; standart Türkçede olmayan, Kıbrıs ağızlarına özgü, Rumca ya da İngilizce sözcük ve ifadeler içerebilmektedir. Böylesi durumlarda sözcük ya da ifadenin standart Türkiye Türkçesindeki karşılığını kullanmak yerine makul bir şekilde dipnotlarla açıklamalar yapmıştır. Örneğin *Kıbrıs Halk Fıkraları* kitabında “şilin, U gavole/diyavoles, genapla, ya ana, ısladır, kannavuri, foggy, kitchen” (2. b., s. 25, 26, 28, 84, 85, 88, 106, 142) gibi ifadelerin anlamlarını dipnotla açıkladığı görülür.

Gökçeoğlu'nun, rahatlıkla halk kültürü araştırmaları kapsamında değerlendirilebilecek sözlük çalışmalarında genel olarak madde başları Kıbrıs ağızlarıyla, açıklamaları ise Türkiye Türkçesiyle verilmiştir. *Kıbrıs Türk Küme Sözcükleri (Formeller) Sözlüğü*'nde de durum böyledir; hatta bu sözlükte madde başı olan “küme söz”ün, anlam açıklamasından sonra Türkiye Türkçesine göre yazılışı da verilmiştir. Örneğin “Böyüg söz sövle / Böyüg logma yudma” madde başının altındaki anlam açıklamasından sonra “Büyük söz söyle / Büyük lokma yutma” (s. 389) şeklinde Türkiye Türkçesindeki yazılışı verilmiştir.

7. Gökçeoğlu, ortaya koyduğu ürünler için eşzamanlı olarak hem alan araştırmalarına hem de literatür çalışmalarına yoğunlaşmıştır.

Halk bilimi çalışmaları genel olarak alan araştırmaları/derlemeler ve teorik incelemeler çerçevesinde gerçekleştirilir. Gökçeoğlu'nun bu iki çerçevede de mesai harcadığı görülmektedir. Bu anlamda bir taraftan derleme yapmak üzere Kıbrıs'ı köy köy dolaşırken diğer taraftan da kütüphane ve resmî arşivlerde taramalar yapmış, spesifik birtakım bilgilere ulaşabileceğini düşündüğü kurum ve kişilerle de temaslar kurmuştur. Örneğin *Nasr-Edin-Hotzas / Nasreddin Hoca'nın Şakacı Anekdotları Fıkraları* adlı kitabının hazırlanma sürecini ön sözde ayrıntılı bir şekilde anlatır. Bu kitap, New York'ta tarihsiz olarak Rumca basılmış bir Nasreddin Hoca kitabının tıpkıbasımı, Türkçe çevirisi ve incelemeden oluşmaktadır. Gökçeoğlu, Karamanlıca kitap ararken kitabın kendisine ulaşmasını ve ardından kitabın kaynağı, dili, çevrilmesi konusunda birçok kurum ve kişiyle kurduğu temasları etraflıca anlatır (ss. 13-15). *Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü* adlı kitabının ön sözünde ise, sözlük hazırlanırken Kıbrıs'ta Gençlik Merkezi ile işbirliği yapıldığını ve sözlükteki madde başlarının, bu işbirliği sayesinde, Kıbrıs'ta basılmış kitapların taranmasıyla belirlendiğini ifade eder (s. II).

Başka bir sözlük çalışması olan *Kıbrıs Türk Takmaadlar ve Unvanlar Sözlüğü-1*'de, sözlüğün hazırlanma sürecinde yerli Kıbrıs Türk köylerinin tek tek gezildiği ifade edilir (s. 13). *Kıbrıs Halk Fıkraları* kitabında ise “Yıllardır halk bilimi araştırmaları yapmaktayım. Bu amaçla her köye iki üç kez gittim. Araştırmalarım sırasında çok sayıda fıkra derlemiştım.” (s. 17) cümleleriyle aynı durum dile getirilir.

Gökçeoğlu her ne kadar yoğun alan araştırmaları yapmış olsa da genel olarak kitapları, sadece derlenmiş metinlerin yayımlanmasından ibaret değildir. Kitaplarında metin bölümünden önce, araştırmaya konu olan tür ya da türlerle ilgili bilgilere yer verir ki bu bilgiler kimi zaman sayfa sayısı olarak kitabın yarısından bile fazladır. Kitapların giriş bölümünde, çoğu zaman “Ön Söz” başlığı altında verilen bu bilgiler bazen söz konusu türle ilgili genel bilgilerdir; ancak çoğu zaman ayrıntılı tespit ve değerlendirmeleri içerir. Hatta yer yer uygun bağlamlarda konunun çeşitli yönlerinin tartışıldığı da görülür. Örneğin *Manilerimiz* kitabında “Manilerin ilk iki dizesi doldurma dizeler midir?” sorusu üzerinde durulduğu ve bu konunun tartışıldığı görülmektedir (ss. 10-25). Diğer taraftan bu kitabın metin bölümünde Kıbrıs Türklerinden derlenmiş 2412 mani metnine yer verilir. Kitap 318 sayfadır ve bunun ilk 106 sayfası yani 1/3'ü inceleme bölümüdür. 232 sayfalık *Bilmecelerimiz* kitabının önemli bir kısmı incelemelerden oluşur. Bilmecce metinleri 120. sayfadan başlamış, buraya kadar olan sayfalarda Kıbrıs Türk bilmeceleri çeşitli açılardan incelenmiştir. Başka bir ifadeyle kitabın yarısından fazlası incelemeye ayrılmıştır.

Nasr-Edin-Hotzas / Nasreddin Hoca'nın Şakacı Anekdotları Fıkraları kitabı, 70 sayfa kadar metin, 50 sayfa kadar tıpkıbasım ve 120 sayfa kadar da (ss. 11-128) incelemelerden oluşur. Gökçeoğlu burada, fıkra ve özellikle Nasreddin Hoca ile fıkralarını, gülme kuramları ve karşılaştırmalar dâhil, çeşitli açılardan inceler. *Kıbrıs Türk Küme Sözlük (Formeller) Sözlüğü 1* adlı kitabının ise başında 200 sayfa kadar ayrıntılı bir inceleme bölümü vardır. Burada, sözlüğe konu olan Kıbrıs Türk dilindeki “küme sözler” çeşitli açılardan sınıflandırılarak örneklerle incelenir.

Gökçeoğlu'nun, bu tür örneklerin yanı sıra ağırlıklı olarak metin yayınından oluşan çalışmaları da vardır. Örneğin *Toplu Masallar I-II* eserlerinde, ilk cildin başındaki ön söz bölümünde ana hatlarıyla masallar ve Kıbrıs Türk masalları hakkında genel bilgiler, tespitler ve değerlendirmeler yer alır. 17 sayfalık (ss. 7-23) bu genişçe ön sözün ardından, ikinci baskı için yazılmış tek sayfalık İkinci Önsöz (s. 24) ve ondan sonra da metinler gelir. İkinci ciltse doğal olarak sadece metinlerden oluşur.

Derlenmiş metinler içeren kitapların bir kısmında derleme ve kaynak kişilere dair bilgiler bulunmamaktadır, ancak çoğunda bu bilgilere yer verilmiştir. Örneğin *Efsanelerimiz* kitabında, büyük kısmı sözlü gelenekten derlenmiş, bir kısmı da yazılı kaynaklardan alınmış toplam 94 efsane metnine yer verilir. Burada her bir efsanenin sonunda, derlendiği sözlü kaynak ve derleme bilgileri

ya da alıntılı olduğu yazılı kaynak hakkında bilgiler verilir. *Hikayelerimiz Tekerlemelerimiz ve Toplu Masallar I-II* kitaplarında da aktarılan metinlerin sonunda derleme ve kaynak kişi bilgileri yer alır. Diğer taraftan *Manilerimiz* kitabının sonunda sözlü kaynaklarla ilgili toplu bilgiler bulunmakla birlikte hangi maninin kimden derlendiğine dair bilgilere yer verilmemiştir. *Kıbrıs Halk Fıkraları* kitabında ise derleme ve kaynak kişilere dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. *Kıbrıs Türk Kültürü Telefon Mesajları / Telefonun Ucundaki Sevda Sözleri* kitabında da aktarılan mesajlarla ilgili kaynak kişi bilgisi verilmemiştir; ancak burada durum oldukça farklıdır. Söz konusu kitabında, 15-25 yaş arası 67 gençten 2647 telefon mesajı derlediğini (s. 19) ifade eden Gökçeoğlu; mesajlardaki “özel” içerikler nedeniyle kimliklerinin deşifre olmasını istemeyen gençler izin vermediği için kaynak kişilerle ilgili bilgileri aktarmadığını belirtir (s. 14).

Metin yayınlarında derleme ve kaynak kişi bilgisinin verilmemiş olması, halk bilimsel ölçütler açısından elbette önemli bir eksikliktir. Ancak daha önce de ifade edildiği üzere Gökçeoğlu’nun öncelikli amacı, bilimsel çalışma yapmaktan ziyade kendi kültürüne dair verileri, bir bakıma “kurtarma” ve “gelecek kuşaklara aktarma” çabasıdır. Bu bakımdan söz konusu metinlerin, hiç yayımlanmamış olmasındansa derleme ve kaynak kişi bilgilerine dair eksikliklerle bile yayımlanmış olması elbette çok daha iyidir.

Gökçeoğlu’nun kitaplarındaki inceleme bölümlerinde karşılaştırmalara da sıklıkla yer verildiği görülür. Bu çerçevede kitaba konu olan tür ve ürünler doğal olarak en çok Türkiye’dekilerle karşılaştırılır. Örneğin *Bilmecelerimiz* (ss. 57-59) ve *Toplu Masallar I* (ss. 13-14) kitaplarında bu nitelikte karşılaştırmalar yapılır. *Hikayelerimiz Tekerlemelerimiz* kitabında, “Kırk Bir Deliler” tipine bağlı Kıbrıs fıkralarının metinlerini aktaran Gökçeoğlu, kitabın ön sözünde bu tipe bağlı fıkralarla Türkiye’deki Karatepeli fıkraları arasındaki benzerliğe çok isabetli bir şekilde işaret eder (ss. 10-11). Aynı yerde, Türkiye’den derlenmiş kimi hikâye/masal ve tekerleme metinlerinin Kıbrıs Türklerindeki varyantlarına da değinir.

Gökçeoğlu’nun kitaplarındaki karşılaştırmalar elbette Türkiye ile sınırlı değildir. Örneğin *Manilerimiz* (ss. 44-75) kitabının başındaki inceleme bölümünde, Kıbrıs Türk manilerini farklı ülkelerde yaşayan Türklerin manileriyle, varyant niteliğindeki örnek metinlerle karşılaştırarak irdeler. Burada Kıbrıs Türklerinin manilerini Türkiye, Bulgar, Kosova, Romanya, Tatar, Kerkük Türklerinin yanı sıra Avustralya ve İngiltere’de yaşayan Türklerin ürettiği manilerle de bire bir örneklerle karşılaştırır. *Nasr-Edin-Hotzas / Nasreddin Hoca’nın Şakacı Anekdotları Fıkraları* kitabının giriş bölümünde ise fıkra ve özellikle Nasreddin Hoca konusunda geniş bilgiler verir. Burada Nasreddin Hoca’nın, Türk boylarının yanı sıra Fransa’dan Tayland’a, Finlandiya’dan Japonya’ya varıncaya kadar birçok farklı ülkedeki yayılma alanlarını örneklerle gösterir.

Karşılaştırma konusunu, bir türün/ürünün sadece Kıbrıs ve diğer ülkelerdeki örneklerini karşılaştırmayla sınırlı tutmayan Gökçeoğlu; türler arasında da karşılaştırmalar yapar, varsa türlerin birbirleriyle ilişkilerini ve iç içe geçmişliklerini örneklerle ele alır. Bu çerçevede örneğin *Bilmecelerimiz* kitabında “Halk Hikâyeleri ve Bilmeceler” (ss. 63-70) ve “Bilmeceli Halk Masalları”⁴ (ss. 71-88) başlıkları vardır. *Efsanelerimiz* kitabında ise “Masallarımızdaki Efsane Örgeleri” (ss. 21-58) başlığı altında Kıbrıs Türk masallarında yer alan efsane metinlerini örneklerle ayrıntılı bir biçimde irdeler.

Gökçeoğlu'nun karşılaştırmalı halk edebiyatı çalışmaları konusunda oldukça geniş bir bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Şöyle ki, *Toplu Masallar I* kitabında; Kıbrıs Türk masallarının Kıbrıs Rumlarına ait masallarla da karşılaştırılması gerektiğini, ancak bunu, mevcut şartlar dolayısıyla kendisinin yapamayacağını ama gelecek kuşakların yapması gerektiğini şu sözlerle ifade eder:

Yüzyıllardır adayı Rumlarla birlikte paylaştık. Gün oldu iç içe, yan yana yaşadık. Birlikte yedik içtik, eğlendik. Gün oldu birbirimizin boğazını sıktık. Acaba diyorum eski birlikteliklerin bir sonucu olarak masalarda bir değiş tokuş oldu mu? Dirimo (Dirimbo) tipi bunlardan biri olabilir mi? Ne yazık ki Kıbrıs'ın siyasal statüsü dolayısıyla bu sorunun yanıtını şimdilerde bulmak olası değil. Eğer varsa bile bunu bulup çıkarmaya benim olanaklarım elvermez. Bugünlerde güneye ne geçiş var ne de güneyden kuzeye geçiş. Masal alanında eğer ortak değerler varsa bunların bulunup çıkarılmasını gelecek kuşaklara bırakmak gerekir. (s. 14)

Gökçeoğlu'nun işaret ettiği bu yöndeki bir çalışmanın, genel olarak Türk masal araştırmaları için de önemli bir kaynak oluşturacağı rahatlıkla söylenebilir.

8. Halk kültürü araştırmaları söz konusu olduğunda Gökçeoğlu, aslında hem bir öğrenci hem de bir öğretici konumundadır.

Herhangi bir araştırma, öncelikle araştırmacının kendi merakını giderme amacına hizmet eder. Yani araştırmacı, çalışmasıyla önce kendisi bir şeyler öğrenir. Ardından da öğrenilen, herhangi bir araç kullanılarak başkalarıyla paylaşılır ve böylece araştırmacı dışındakiler de ilgili konuya dair bilmedikleri varsa öğrenmiş olurlar. Bu bakımdan diğer tüm araştırmacılar gibi Gökçeoğlu da çalışmalarıyla, kitaplarıyla aslında bir taraftan öğrenir, diğer taraftan da öğrendiklerini paylaşarak öğretir. Ancak Gökçeoğlu, birçok araştırmacıdan farklı olarak, öğrenme konusundaki açıklığını, kendini sürekli yenileme kaygısı taşıdığını ve yaptığı çalışmaların eleştiriye açık olduğunu net bir

⁴ Bu başlık, kitabın İçindekiler dizininde (s. 225) gösterilse de ilgili bölümde bir başlık ifadesi olarak yer almamaktadır. Ancak işaret edilen sayfada masalarda yer alan bilmeceler konusu örnekleriyle ele alınmaktadır. Bu durum, başlık olarak kullanılacak söz konusu ifadenin dizgi aşamasında unutulmuş olabileceğini düşündürmektedir.

şekilde belirtir. Örneğin *Nasr-Edin-Hotzas / Nasreddin Hoca'nın Şakacı Anekdotları Fıkraları* kitabında bu konuyla ilgili olarak şunları söyler:

Yaşamımın yarısı toplumsal konuları araştırmakla geçti. İnsanları anlayıp öğrenmeye çalıştım. Bulgularımı kitaplaştırdım. Halk edebiyatımızın temel kitaplarını yazdım. 4000 sayfaya yakın sözlük yazdım. İnsanın tinsel ve toplumsal yapısını gene de tam öğrenmiş olamadım. (s. 16)

Bu ifadelere yer verdiği kitap, New York'ta Rumca basılmış bir Nasreddin Hoca kitabının çevirisi ve ayrıntılı bir incelemeyle yayıma hazırlanmış hâlidir. Ancak kitabın ne yazarı ne de basım yılı bellidir. Gökçeoğlu, başta künyesi olmak üzere kitap hakkında bilgilere ulaşmak için çok uğraşır ancak kayda değer bir bilgi elde edemez. Kitabın “Sunu” başlığında bu durumu anlattıktan sonra şunları söyler: “Kitap konusunda bilgisi olanlar benimle paylaşırsa sevinirim. Her zaman söylerim, 7 yaşından 77 yaşına kadar herkesten öğreneceklerim vardır.” (s. 15)

Gökçeoğlu, çalışmaları için eleştiriye açık olduğunu da birçok kitabında ifade eder. Örneğin *Kıbrıs Türk Küme Sözcükleri (Formeller) Sözlüğü* adlı çalışmasında “kalıp söz, öbek, formel” gibi ifadeler yerine kitabının adında da yer verdiği “küme söz” terimini önerir ve bu önerisinin tartışmaya açık olduğunu söyler (s. 28). Benzer şekilde *Tezler ve Sözcükler-I*’de de bu durumu, “Ortaya sürdüğüm düşünce ve görüşlerin tümünün eleştiri ve katkıya açık olduğunu peşinen söylemeliyim.” (2. b., s. 14) sözleriyle ifade eder.

Gökçeoğlu, yaptığı derlemelerle Kıbrıs Türk kültürüne dair birikimi gelecek kuşaklara aktarırken yer yer halk bilimi araştırmacısı ve derlemeci kimliğine dair deneyimlerini de paylaşır. Böylece, özellikle araştırma yapacak başka kişilere, kimi zaman dolaylı olarak kimi zaman da doğrudan önerilerde bulunur ki bunlar da onun öğreticilik yönünün açığa çıktığı noktalardır. Örneğin *Hikayelerimiz Tekerlemelerimiz* kitabının ön sözünde, Kıbrıs Türklerinin yaşlı kuşaklarından derlemeler yapacak kişilere, “hikâye” kavramına yüklenen anlam ve kavramın adlandırılmasıyla ilgili şu bilgileri paylaşır önerilerde bulunur:

Kıbrıs Türk Toplumunda yaşlı kuşak halk hikayelerine, temsil ya da masal demektirler. Onların dillerindeki hikaye sözcüğünün anlamı başkadır. Geçmişte yaşanmış ya da yaşadıkları olayları anlatmaya hikaye demektirler. “Sizlere bir hikaye anlatayım” derler. Başlarından geçen olayları ya da duyup işittiklerini anlatmaya başlarlar. Bu, yaşlılardan hikaye derlemeye çıkacak olanların göz önünde bulundurması gereken bir kavramdır. Halkımız, halk hikayelerini çoğu kez rivayet biçiminde anlatmaktadırlar. Derleme yapacak olanlar buna da dikkat etmelidir. (s. 11)

Tezler ve Sözcükler-I kitabının “Sunu” başlığında da benzer düşüncelerini şu sözlerle dile getirir:

Bölge bölge, köy köy taramalar yaparak çaprazlama çalışılması gerekir. Bunu yaparken elimizi çabuk tutmalıyız. Çünkü ölen her yaşlı Kıbrıs insanı bildiklerini de beraberinde götürmektedir. İşte bu noktadan hareket ederek soruna ve çözümüne bir dereceye kadar da olsa katkıda bulunabilmek amacıyla yola çıktım. (2. b., s. 13)

Bu sözler arasında ifade edilen “acele etme” önerisi, aslında Gökçeoğlu’nun kendi kültürüne ait değerlerin bir an önce kayıt altına alınarak tamamen unutulup yok olmasının önüne geçilmesi yönündeki arzusunu içerir ki bu da onun, Kıbrıs Türk halk kültürü konusundaki bireysel duyarlılığını gösterir.

Gökçeoğlu’nun bu bağlamdaki öğreticilik konusunda Kıbrıs’taki Türk halk bilimi çalışmalarının genel durumuna da kafa yorduğu, alanla ilgili sorunlar tespit edip çözüm önerileri de sunduğu görülmektedir. Örneğin *Tezler ve Sözler 3* kitabının ön sözünde Kıbrıs’taki halk bilimi araştırmacılarının açmazlarını sıralar. Bu çerçevede araştırmacıların karşılaştığı zorluklar, halk bilimi araştırmalarının en fazla çeyrek yüzyıl geriye gidebildiği ve dolayısıyla henüz kurumsallaşmadığı, yöntem ve kavram kargaşası, devlet yönetiminin halk bilimi araştırmaları konusundaki tutumu ve çözümleme eksikliğinin sıkıntıları gibi konulardan söz eder (ss. 11-12). Bu yöndeki değerlendirmeleri, onun, her ne kadar halk bilimi alanında bir profesyonel kimliğine sahip olmasa da, Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmalarıyla profesyonelce ilgilendiğini gösterir.

9. Gökçeoğlu, araştırma kitaplarının yanı sıra öykü ve şiir de yazıp yayımlamıştır ki bu ürünlerinde de doğal olarak halk kültürü araştırmacısı kimliğinin derin yansımaları görülür.

Herhangi bir sanat alanında, sanatçının içinde bulunduğu sosyal, siyasal, kültürel ortam ile genel gündem ve kişisel deneyimleri elbette yarattığı ürüne yansır. Bu anlamda Gökçeoğlu’nun öykü ve şiirlerinde Kıbrıs Türk halk kültürüne dair önemli detaylar yer alır. Bu çerçevede, tek şiir kitabı olan ve aslında bir destan denemesi niteliği taşıyan *Şu Adamız/Dediğimiz* adlı eseri, başlı başına Kıbrıs ve halk kültürüne odaklanmıştır. Nitekim bu kitaptaki kısa değerlendirme yazısında Filiz Naldöven, Gökçeoğlu ve kitabıyla ilgili: “Araştırmacının, halkbilimciliğinin zemin oluşturduğu tarihsel-şiirsel döküm Gökçeoğlu’na yeniden ve bir başka açıdan bakmamızı sağlayacak.” (s. 7) yorumunu yapar. Kıbrıs Türk edebiyatı tarihiyle ilgili bir çalışmada (Bozkurt vd., 2019, s. 69) da Gökçeoğlu’nun öykülerinde toplumun dili, folklorik özellikleri ve geçmiş yaşantılara dair izler görmenin mümkün olduğu ifade edilir. Bu bakımdan Gökçeoğlu, sadece araştırmacı olarak değil; şair ve yazar olarak da Kıbrıs Türk halk kültürüyle iç içedir.

10. Gökçeoğlu’nun bazı çalışmaları, kimi araştırmacılarca “bilimsel” standartlar açısından katı bir tutumla eleştirilmiştir.

Her ürün ve ortaya bir ürün koyan herkes elbette çeşitli açılardan eleştirilebilir. Dolayısıyla Gökçeoğlu'nun da eleştirilmesi normaldir. Nitekim yukarıda da dile getirildiği üzere, kendisi de eleştiriye açık olduğunu zaten net bir şekilde ifade etmektedir. Eleştiride amaç, yanlışla işaret etmek ve mümkünse doğruyu göstermektir. Dolayısıyla eleştiri yapan kişi, yanlış olduğunu düşündüğü her şeyi açıklıkla ifade edebilir. Ancak bu yapılırken elbette konuya yaklaşım ve üslup da çok önemlidir.

Gökçeoğlu'nun çalışmalarıyla ilgili, örneğin Burak Gökbulut ve Mustafa Yeniasır (2013, s. 233), *Toplu Masallar I-II* adlı kitabı değerlendirirken masalların herhangi bir incelemeye tâbi tutulmadığını belirtir ve şu eleştiriye yöneltirler: “[...] masalların diliyle oynanmış olması ve Kıbrıs Ağız ile yayınlanmamış olması bize göre bilimsel çalışma disiplinine uygun değildir”. Bu, tamamen yerinde, haklı ve seviyeli bir eleştiridir. Ancak söz konusu kitabın ön sözünde Gökçeoğlu, çocukların yabancı masalları okumak zorunda kaldıklarını belirtir ve “Çocuklarımızın öz değerlerimizle de beslenmelerini istedim.” der. Bu nedenle de derlediği masalları, çocuklar kendi masallarını da okuyabilsin diye Türkiye Türkçesi ve standart yazı diliyle aktardığını açıkça ifade eder (s. 13). Dolayısıyla söz konusu eleştiri yapılırken yazarın bu tutumunun da belirtilmiş olması, hiç kuşku yok ki, çok daha yerinde bir yaklaşım olurdu.

Gürkan Gümüşatam da Gökçeoğlu'nun özellikle dil bilimi çerçevesinde sözlük çalışmalarını eleştirir. Örneğin Kıbrıs ağız üzerine hazırlanan sözlüklerle ilgili makalesinde Gümüşatam (2009, ss. 487-491, 498-499, 501), Gökçeoğlu'nun çeşitli sözlük çalışmalarını sert bir tutumla eleştirir. Konuya sözlük bilimi açısından bakıldığında Gümüşatam'ın işaret ettiği yanlışlık ya da aksaklıklar elbette yerindedir. Oysa burada eleştiri konusu edilen kitapların birinde, *Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü*'nün ön sözünde Gökçeoğlu, sözlüğü yazarken kuramsal/bilimsel amacının olmadığını belirtir ve açıkça: “Tek kaygım, ileride Kıbrıs Türklerini her yönüyle araştırarak olanlara iyi bir kaynak hazırlamaktır.” der. Böyle bir amaç, sözlüğü elbette eleştirilemez kılmaz ama eleştiri yapılırken dikkate alınması gereken önemli bir ayrıntıdır.

Gümüşatam, başka bir yazısında da Gökçeoğlu'nun *Kıbrıs Türk Ağzları Sözlüğü*'nü şu sözlerle eleştirir:

Gökçeoğlu'nun geçmişte hazırladığı sözlükleri üzerine getirdiğimiz eleştirileri, genel amaçla hazırladığı Kıbrıs Türk Ağzları Sözlüğü'nde tekrar etmesi, sözlük bilimin ilke ve yöntemlerinden hiçbir surette yararlanma çabasına girişmemesi, alandaki en zayıf ağız sözlüğünün ortaya çıkmasına yol açmıştır. (Gümüşatam, 2016, s. 176)

Burada iddia edilen “en zayıf ağız sözlüğü” eleştirisi, objektif bilimsel ölçütler açısından değerlendirildiğinde doğru olabilir. Ancak yine burada da Gökçeoğlu'nun çalışmalarındaki genel amaçların da dikkate alınmadığı görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi Gökçeoğlu'nun genel amacı; Kıbrıs Türk halk kültürüne dair ürünlerin, gelecekte yapılacak çalışmalara malzeme

sağlamak üzere bir an önce derlenip kayıt altına alınmasına katkıda bulunmaktadır. Nitekim bu durumu, masal özelinde, *Toplu Masallar I* kitabında: “Yapılması gereken en ivedi iş masallarımızı derlemektir.” (s. 14) sözleriyle açıkça ifade eder.

Gökçeoğlu'nun bu yaklaşımı; Pertev Naili Boratav'ın, öğrencisi İlhan Başgöz'e derleme ve halk bilimsel çalışmalar konusunda öneri içeren bir açıklamasını anımsatmaktadır. Başgöz, 1960'larda Amerika'dayken yapacağı çalışmaların teorik altyapısını kurmada ve çözümleme aşamasında sıkıntılar çektiğini, bunu aşmak için de hocası Boratav'a danıştığını anılarını kaleme aldığı kitabında anlatır. Kitabın, bu konuyla ilgili bölümü şöyledir:

Ben ne sosyoloji, ne psikoloji okumuştum, ne de bu konularda bilgim vardı. 1960'larda moda yaklaşım, içerik (contextual) ve işlev (functional) analizleriydi. Benim bunlardan haberim bile yoktu. Gerçi genel bilgim metnin sosyal çevre içinde analiz edilmesi merkezindeydi. Ama teoriyi bilmiyordum. Pertev Hoca'ya, Paris'e yazdım, “Hocam araştırma yaparken güçlük çekiyorum,” dedim. Hoca şöyle cevap verdi: “İlhancığım, biz sosyoloji okumadık, antropoloji okumadık. Bizim yapacağımız namuslu bir işçiliktir. Metinleri dürüstçe toplayacağız, gerekli notlarla yayımlayacağız.” Hocam haklıydı. Hint-Avrupa mitolojisi üzerindeki çalışmalarıyla tanınan George Dumezil'in bir sözü vardır. O diyor ki en sağlam teori on yıl yaşar, sonra yerini başka bir teoriye bırakır. Ama yolunca derlenip yayımlanan folklor metni her zaman yaşayacaktır. (Başgöz, 2017, s. 313)

Boratav'ın, profesyonel bir halk bilimci olmasına rağmen öğrencisi İlhan Başgöz'e yaptığı bu öneri ya da açıklama, dönemin Türkiye'sinde halk bilimi çalışmalarının genel durumuyla yakından ilgilidir. Öncelik, elbette bir an önce kayıt altına alınması gereken malzemenin derlenmesi, başka bir ifadeyle, hızla dönüşen dünyanın sosyokültürel ortamında kaybolmaktan kurtarılmasıdır. Kıbrıs Türk halk kültürü ürünlerinin ilk kuşak derleyicileri arasında sayılabilecek Mustafa Gökçeoğlu'nun yapmaya çalıştığı da aslında tam olarak budur. Bu bakımdan, Gökçeoğlu elbette eleştirilebilir ama eleştirirken yine yukarıda da ifade edildiği üzere onun profesyonel bir halk bilimci, dil bilimci ya da sözlük bilimci kimliğine sahip olmadığı; çalışmalarını, “bilimsel/akademik” kaygılardan çok, mensup olduğu kültürün dünü, bugünü ve yarınına karşı kendini sorumlu hisseden ve bu nedenle de kaybolmakta olan kültürel değerleri bir an önce kayıt altına almaya çalışan duyarlı bir aydın refleksiyle yaptığı gerçeklerini gözden kaçırmamak gerekir.

Sonuç

Mustafa Gökçeoğlu, 1942-2022 yılları arasında 80 yıl yaşamış bir araştırmacı yazardır. Bu çalışma kapsamında değerlendirilen ve önemli bir bölümü birden çok kez basılmış olan 27 kitabı

bulunmaktadır. Bunların -biri öykü, diğeri de şiir olan- ikisi hariç tamamı Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmalarına dayanmaktadır. Bu kitapların da 6'sı sözlük çalışmasıdır. Gökçeoğlu'nun sözlükleri, her ne kadar dil bilimi ve sözlük bilimi kapsamında değerlendirilse de, Kıbrıs Türk halk kültürüne dair önemli malzemeler içermesi bakımından aslında halk bilimsel çalışma olarak da değerlendirilebilecek niteliktedir. Geriye kalan tüm kitapları ise başta halk edebiyatı olmak üzere doğrudan doğruya Kıbrıs Türk halk bilimi araştırmalarından oluşmaktadır.

Gökçeoğlu, Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmacısı olarak ilk kitap yayımını 1988'de *Tezler ve Sözler (I)* adlı çalışmasıyla yapar. Yani ilk halk bilimsel kitabı yayımlandığında 46 yaşındadır. Doğal olarak diğer tüm çalışmalarını da bu yaştan sonra yayımlamıştır. Bu makale kapsamında değerlendirilen son kitap çalışması⁵ da 2013 yılında yayımladığı Nasreddin Hoca kitabıdır. Dolayısıyla Gökçeoğlu, Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmaları kapsamındaki çalışmalarını ancak 1988-2013 arasında 25 yıl içinde kitap olarak yayımlayabilmiştir. Bu kitapların da toplam sayfa sayısına bakıldığında 8500 sayfa civarında olduğu görülmektedir. 25 yıl içerisinde böylesi hacimde bir külliyat ortaya koymak elbette kolay değildir. Diğer taraftan, 25 yıl içinde bunca malzemenin hem derlenmesi hem de hazırlanıp kitap olarak yayımlanması da pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle Gökçeoğlu, her ne kadar Kıbrıs Türk halk kültürüyle ilgili ilk kitabını 46 yaşında yayımlamış olsa da, bu kapsamdaki çalışmalarına çok daha öncesinden başlamış olmalıdır.

Gökçeoğlu, halk kültürü araştırmaları kapsamında adada derlemeler yapan ilk Kıbrıslı Türk değildir. Ondan önce, yaş olarak aynı kuşakta olmakla birlikte Mahmut İslamoğlu (doğumu 1934) ve Oğuz M. Yorgancıoğlu (1942-2021) gibi araştırmacıların önemli derleme çalışmaları bulunmaktadır. Ancak Gökçeoğlu'nun aksine hem İslamoğlu hem de Yorgancıoğlu, Türkiye'de üstelik ülkenin en köklü yükseköğretim kurumlarından biri olan DTCF'de Türkoloji eğitimi almışlardır ve öğrencilik yıllarından itibaren Kıbrıs Türk dili, edebiyatı ve kültürüyle profesyonel olarak ilgilenmişlerdir. Bu bakımdan fen ve matematik eğitimi almış olan Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmalarına yönelik ilgisi, yukarıda da ifade edildiği üzere profesyonellik ya da bilimsel, akademik olma gibi kaygılardan önce sağduyuya dayanan bir kültürel sorumluluk refleksine dayanır. Bu çerçevede Tuncer Gülensoy (2010, s. 214) da, "Gökçeoğlu altyapısı Türkoloji olan bir kişi değildir." der, onun fen ve matematik eğitimi aldığını belirtir ve "Kıbrıs'ta sessiz sedasız Türkoloji araştırmaları yapan birisi de Mustafa Gökçeoğlu'dur." değerlendirmesinde bulunur. Burada Gülensoy, "sessiz sedasız" derken elbette haklı bir tevazu göndermesi yapar ki yazısının bütününde de Gökçeoğlu ve çalışmalarından övgüyle söz eder. Buradan hareketle, sonuç olarak rahatlıkla şu söylenebilir: Gökçeoğlu'nun Kıbrıs Türk halk kültürü araştırmaları kapsamındaki renkli "sesi sedası", konuyla ilgili önemli boşlukları doldurmuş ve yapılacak yeni çalışmalar için değerli

⁵ Gökçeoğlu'nun, yaşamının son yıllarında önemli sağlık sorunlarıyla uğraşmak zorunda kaldığı bilinmektedir.

kaynaklar sunmuş olması bakımından varlığını, her geçen yıl gücünü artırarak korumaya devam edecektir.

Kaynakça⁶

- Akçam, Z. (2002). *Kıbrıs Türk halk bilimi bibliyografyası (1928-2002)*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Aksüt, S. (2014). Dr. Ferhat Aslan, Naki Tezel'in İstanbul'dan derlediği masallar (inceleme-metin), İstanbul, Bilge Kültür Sanat, 2012, 640 s.. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, LI (2014/2), ss. 147-152.
- Altun, I. & Keser, U. (2013). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin unutulmuş barış elçileri; Maruniler, yapılanlar ve yapılamayanlar üzerine kesitsel bir bakış. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2013 (2) (Temmuz-Aralık) (Kıbrıs Özel Sayısı-II), ss. 52-75.
- Avşaroğlu, A. (2008). *Mustafa Gökçeoğlu'nun yaşam öyküsü ve Kıbrıs halk edebiyatı'ndaki yeri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Balcı, M. (2008). *Mustafa Gökçeoğlu'nun hayat hikayesi ve eserleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Girne Amerikan Üniversitesi.
- Başgöz, İ. (2017). *Gemerek nire Bloomington nire*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Boyras, Ş. (2010). Halkbiliminin çalışma kadrosuna yeni bir başlık: cep telefonu mesajları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, ss. 121-132.
- Bozkurt, İ. (2019). Kıbrıs Türk edebiyat tarihi'ni yazmak. İ. Bozkurt vd. (Edt.), *Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571-2017)*, Ankara: Kıbrıs Türk Edebiyatı Araştırma ve Tanıtma Projesi Yayını, ss. 1-4.
- Bozkurt, İ. & Karakartal, O. & Onuş, E. & Ezilmez, H. (2019). *Kıbrıs Türk edebiyatı tarihi (1571-2017)*. C. 1, Ankara: Kıbrıs Türk Edebiyatı Araştırma ve Tanıtma Projesi Yayını.
- Burke, P. (1996). *Yeniçağ başında Avrupa halk kültürü*. (Çev.: Göktuğ Aksan), Ankara: İmge Kitabevi.
- Çevik, M. (2015). Gülme kuramları bağlamında Kıbrıs Türk fıkraları. II. *Uluslararası Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları Sempozyumu-Bildiriler Kitabı*, (Haz.: Mehmet Çevik), Ankara: Uluslararası Eğitim Öğretim Matbaacılık Ltd. Şti., ss. 85-100.
- Çevik, M. (2018). Kıbrıs Türk fıkralarında "Kıbrıslı/Türk" tipi. *Üçüncü Uluslararası KIBATEK Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları Sempozyumu*, 5-7 Mart 2018, Lefkoşa/KKTC, s. 75-93.

⁶ Mustafa Gökçeoğlu'nun çalışmalarının tam künyeleri, makalenin "B. Kıbrıs Türk Halk Kültürü Araştırmacısı Olarak Gökçeoğlu" başlığı altında verildiği için burada tekrar edilmesine gerek görülmemiştir.

- Çevik, M. (2019). Kıbrıs ve Türkiye arasında kültürel bir köprü: fıkra türü. *Turnalar*, 21 (73), ss. 44-50.
- Ekici, M. (2013). *Halk bilgisi (folklor) derleme ve inceleme yöntemleri*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Gökbulut, B. & Yeniasır, M. (2013). Kıbrıs Türk halk masalları üzerine yapılan çalışmalarının incelenmesi. *Millî Folklor*, 25 (97), ss. 231-243.
- Gülensoy, T. (2010). Kıbrıs'ta Türkoloji çalışmaları ve Mustafa Gökçeoğlu. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2010/1, ss. 214-216.
- Gümüştam, G. (2009). Kıbrıs ağzı üzerine hazırlanan sözlükler ve bu sözlüklerdeki yöntem sorunları. *Turkish Studies*, 4 (4), ss. 481-504.
- Gümüştam, G. (2016). Kıbrıs Türk söz varlığının belgelenmesinde Bener Hakkı Hakeri'nin çalışmaları. *folklor/edebiyat*, 22 (88), ss. 165-178.
- Nesim, A. (2011). Kıbrıs Türk edebiyatında roman hakkında birkaç söz. S. Atun (Edt.), *Kıbrıs Türk Romanı-Örnekleme Tarihi*, KKTC: SAMTAY Vakfı, ss. 17-18.
- Sonyel, S. R. (1978). İngiltere dışişleri bakanlığı belgelerine göre: Osmanlı padişahı Abdülhamit 48 saat içinde Kıbrıs'ı İngilizlere nasıl kiraladı. *Bellekten*, 42, ss. 725-744.
- Taşçı, K. (2021). *Naki Tezel'in 'Türk Masalları' kitabında toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın-erkek ilişkileri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Siirt Üniversitesi.

İnternet Kaynakları:

- URL-1: <https://www.kibrisgenctv.com/sair-arastirmaci-yazar-mustafa-gokceoglu-hayatini-kaybetti> (Erişim tarihi: 24.4.2024)
- URL-2: <https://www.yeniduzen.com/kultur-dairesi-sair-ve-arastirmaci-yazar-mustafa-gokceoglu-icin-taziye-mesaji-yayiml-150056h.htm> (Erişim tarihi: 24.4.2024)
- URL-3: <http://www.habertorkibris.com/sair-arastirmaci-yazar-mustafa-gokceoglu-hayatini-kaybetti-67439h.htm> (Erişim tarihi: 24.4.2024)
- URL-4: <https://www.mykibris.com/sanat/haber/sair-arastirmaci-yazar-mustafa-gokceoglu-vefat-etti-iste-odulleri-kitaplari-arastirmalari-12901> (Erişim tarihi: 24.4.2024)
- URL-5: https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n412613-gokceoglu-hayatini-kaybetti (Erişim tarihi: 24.4.2024)